

ИНГ-ПРО
ПРОПИСИ У ПРАКСИ

propisi.net

децембар 2022 / број 123 **12/2022****Уговор о расподели и уступању имовине за живота**

- ▶ Одређивање накнаде за експроприсану непокретност у ванпарничном поступку – други део
- ▶ Услови због којих државни службеници остају нераспоређени и њихова права
- ▶ Претходно питање у управном поступку
- ▶ Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2023. годину
- ▶ Радноправна санкција престанка радног односа и правоснажна осуђујућа пресуда кривичног суда
- ▶ Секундарна пореска обавеза као кривично дело



Србија - Влагифор, водоград Гостиле

ДИВНА

Здравствена Вода Србије

Дивна вода стиже до нас право са извора у најкраћем могућем року. Кад је пијемо, осећамо се као да стојимо у најлепшој природи, док се у позадини чује тихи жубор, који смирује и опоравља. Дивна вода нас поново повезује са природом, али и са нама самима.

Све Дивна воде су висококвалитетне и извиру на местима нетакнуте природе. Изворног квалитета и свеже, доспевају у чашу Корисника после само неколико дана од пуњења на извору. Могу се конзумирати свакодневно и у неограниченим количинама.

Свака од њих је другачија и на неки посебан начин благотворно делује на људски организам.

Преплатите се на неки од наших повољних пакета за правна лица или домаћинства и уживајте у здравом и свежој води на послу или код куће!

www.divnavoda.rs

ЦЕНТАР ЗА БРИГУ О ДИВНОМ КОРИСНИЦИМА
0800 111 111

Оснивач и издавач:

ИНГ-ПРО Издавачко-графичко д.о.о.
Београд, Веле Нигринове 16а

За оснивача и издавача:

Горан Грчић и Владимир Здјелар

Главни и одговорни уредник Редакције:

Јован Матијашевић

Главни и одговорни уредник часописа:

Ана Фулетин

Сарадници:

Вера Кусовац
Драгана Марчетић
Душан Рајаковић
Жељко Албанезе
Иван Дузлевски
Марјан Ранђеловић
Саша Кулић
Снежана Марјановић

Технички уредник:

Милена Станковић

Лектура:

Милица Радованчев

Графичка припрема:

Мирослав Арамбашић

Штампа:

Digital art, Београд

Редакција:

Веле Нигринове 16а, 11000 Београд
тел: +381 11 2836-890
факс: +381 11 2836-474
имејл: redakcija@legeartis.rs

Часопис излази једанпут месечно (10 бројева и 1 двоброј у оквиру годишње претплате).

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34

LEGE Artis : прописи у пракси / главни и одговорни уредник Ана Фулетин. - [Штампано изд.]
. - Год. 3, бр. 25 (окт. 2014). - Београд : ИНГ-ПРО, 2014- (Београд : Digital art). - 28 cm

Месечно. - Наслов лат., текст ћир.. - Преузима нумерацију електронског издања. - Друго издање на другом медијуму: Lege Artis (Online) = ISSN 2334-6140
ISSN 2406-1085 = Lege Artis (Штампано изд.)

Поштовани претплатници,

Уговор о уступању и расподели имовине за живота представља специфичан уговор наследног права који пружа посебне могућности расподеле имовине, које могу да буду практичне. Када су породични односи складни и хармонични, ретко долази до правних проблема, међутим његова флуидна природа релативно лако претвара га у уговор о поклону, што често не одговара стварним интересима уговарача. Најбитнијим аспектима тог правног института бавили смо се у овом броју у оквиру рубрике „Грађанско право”. У истој рубрици објављен је и други део текста о поступку одређивања накнаде за експроприсану непокретност у ванпарничном поступку, с тим што је акценат стављен на питање злоупотреба права својине, методе вештачења при процени накнаде, право службености пролаза, смањење тржишне вредности непокретности и застарелост.

У рубрици „Радно право”, с обзиром на то да се ближи почетак 2023. године, представљени су основни елементи планирања могућег броја лица за ново запошљавање и радно ангажовање код корисника јавних средстава за следећу годину. У оквиру исте рубрике настављена је и серија текстова посвећених радним односима у јавном сектору, с тим што је сада фокус на одредбама Закона о државним службеницима које се примењују када службеник због околности које не зависе потпуно од њега буде утврђен као нераспоређен.

Иако су управни поступци по правилу неспорни, може да се догоди да приликом утврђивања чињеница орган наиђе на питање које је не само повезано са предметном управном ствари већ је такве природе да без решења истог орган не може да одлучи у управној ствари која је предмет поступка. Законодавац је у ЗУП предвидео начин на који орган поступа у таквој ситуацији, па су поменуте одредбе детаљно анализирале у рубрици „Управно право”.

Синтагма „секундарна пореска обавеза” означава посебну установу пореског права која се примењује у случајевима у којима законом одређена физичка или правна лица сnose пореску обавезу за другог (пореског обвезника) како услед њихове кривице државни буџет не би био оштећен, па је у рубрици „Кривично право” размотрен њен кривичноправни третман.

У којој мери и како полиграф доприноси истрази и употпуњава форензичке налазе представљено је у рубрици „Кад језик пресуди”, док је рубрика „Поводом” посвећена Међународном дану цивилног ваздухопловства, али и обележавању годишњице српског војног ваздухопловства.

Поред наведених, ту су и остали врло актуелни текстови у поменутих, али и другим рубрикама, као и наше сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар аката” и „Регистар прописа донетих између два броја”.

Редакција

Будимо на вези

Часопис *Lege Artis* – ПРОПИСИ У ПРАКСИ отворен је за сва ваша питања, мишљења, конструктивне предлоге, похвале и критике. Можете их упутити ауторима текстова или на имејл Редакције часописа redakcija@legeartis.rs

Пратите нас:

- www.legeartis.rs
- www.propisi.net
- www.ingpro.rs
- www.facebook.com/IngProLegeArtis



Зашто баш **PROPISI.NET?**

- ▶ Зато што је прегледан и једноставан и не захтева никакву специјалну обуку за коришћење (*user friendly*).
- ▶ Зато што је могућ приступ неограниченом броју докумената у току претплате.
- ▶ Зато што има највећи број прописа, примера судске праксе, правних мишљења, модела и других докумената.
- ▶ Зато што има претраживач који даје прецизно сортиране и брзе резултате претраге.
- ▶ Зато што се документа – прописи и др. – могу претраживати путем одговарајућих скраћеница и синонима који се у правној пракси често користе.
- ▶ Зато што је једини на тржишту који аутоматски бележи најпрегледаније документе сваког претплатника и издваја их на почетној страни.
- ▶ Зато што има мејл-сервис који омогућава претплатницима да о новим прописима, примерима из судске праксе, правним мишљењима и стручним коментарима и другим документима из области које сами изаберу, буду информисани путем мејла истог дана кад су објављени у бази.
- ▶ Зато што ради са било ког рачунара на интернету, без икакве инсталације, а подржава рад и у интранет окружењу.
- ▶ Зато што је увек ажуран (не захтева ажурирање од стране претплатника).
- ▶ Зато што су текстови докумената и интерфејс доступни на ћирилици или латиници.
- ▶ Зато што једним кликом могу да се ископирају текстови у *Word* или *PDF* формату.
- ▶ Зато што има најсвеобухватнију и највећу базу судске праксе, са разгранатом структуром по одговарајућим правним гранама и правним институтима.
- ▶ Зато што се из текста прописа једним кликом приступа повезаним документима.



У овом броју...

ГРАЂАНСКО ПРАВО

- 4 Одређивање накнаде за експроприсану непокретност у ванпарничном поступку – други део
- 13 Уговор о расподели и уступању имовине за живота

РАДНО ПРАВО

- 26 Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2023. годину
- 35 Радноправна санкција престанка радног односа и правоснажна осуђујућа пресуда кривичног суда
- 42 Услови због којих државни службеници остају нераспоређени и њихова права
- 51 Позиција и улога синдиката у здравственим установама

УПРАВНО ПРАВО

- 57 Претходно питање у управном поступку

КРИВИЧНО И ПРЕКРШАЈНО ПРАВО

- 62 Секундарна пореска обавеза као кривично дело

РУБРИКЕ

- 71 Портал читалаца
- 75 Кад језик пресуди: Улога полиграфа у форензичким анализама
- 87 Календар аката
- 88 Поводом Међународног дана цивилног ваздухопловства (7. 12) и Дана ратног ваздухопловства и ПВО Србије (24. 12)
- 103 Преглед прописа донетих између два броја

Одређивање накнаде за експроприсану непокретност у ванпарничном поступку – други део

У другом делу чланка, који је због обимности и сложености материје подељен у два дела, акценат је стављен на питање злоупотреба права својине, методе вештачења при процени накнаде, право службености пролаза, смањење тржишне вредности непокретности и застарелост.



Марјан Ранђеловић,
судија Основног суда у Пожаревцу

ЗЛОУПОТРЕБА ПРАВА СВОЈИНЕ

Одредбом чл. 4. ст. 2. Закона о основама својинскоправних односа прописано је да је забрањено вршење права својине противно циљу због ког је законом установљено и признато. Да ли се ради о таквом вршењу права својине суд је у датој врсти поступка дужан да утврди најпре јер се поступак за одређивање накнаде за експроприсане непокретности покреће и води по службеној дужности на основу одредбе чл. 134. ст. 1. ЗВП, а затим и јер је суд дужан да води рачуна и о недозвољеним располагањима странака тј. учесника, на шта упућује одредба чл. 3. ст. 3. ЗПП.

Приликом одређивања накнаде за експроприсане непокретности суд по службеној дужности води рачуна о злоупотреби права својине, па отуда неће уважити економски и функционално неоправдана улагања ранијег власника у засаде, којима је само привидно увећана вредност непокретности у циљу остварења веће добити приликом одређивања накнаде по основу одузете имовине решењем о експропријацији. У том смислу суд води рачуна о томе да ли је на предметној парцели посађен вишеструко већи број сад-

ница, нпр. ораха, од броја прописаног правилима пољопривредне струке, с обзиром на површину парцеле, што утиче и има последице на развој, раст, родност и плодношеће те биљне врсте, затим да ли су комбиноване биљне културе, нпр. орах и луцерка, на истој парцели, што није сврсисходно јер те биљне културе штете једна другој и негативно утичу на међусобни развој и родност. Такође, испитује се да ли је предметна парцела са засадима одржавана или запуштена (зарасла у корову, заостао развој садница у погледу висине стабала и развијености крошње, а с обзиром на године старости), да ли су примењиване агротехничке мере неге и одржавања засада, као и да ли је засад посађен у складу са правилима струке. О наведеном се изјашњавају вештаци пољопривредне и воћарске струке, који о томе поседују стручно знање.

У складу са истражним принципом који доминира у наведеном поступку суд испитује злоупотребу права својине када се појави сумња, нпр. ако су околности које на то упућују наведене у записнику о утврђеном фактичком стању на лицу места, тј. парцели, који је сачинио корисник експропријације ради достављања понуде о накнади у управном поступку. Тада је суд дужан да у својству сведока саслуша запослене службенике корисника експропријације који су сачинили записник како би проверио веродостојност поменутих навода. Наведено може да произлази и из налаза судског вештака након увида на лицу места.

као и доказе који се односе на врсту занимања које обавља и висини дневне зараде, с обзиром на то да се накнада за изгубљену зараду одређује сразмерно изгубљеном времену). Предлагач мора да буде поучен од стране суда да за све трошкове поступка које тражи треба да достави одговарајуће доказе.

ЗАКЉУЧАК

Тема овог чланка резултат је практичног рада у предметној материји, тако да су у њему

изложена и нека од актуелних и текућих питања, у вези са којима је аутор дао своја тумачења, поткрепљена ставовима виших судских инстанци, посебно Врховног касационог и Уставног суда. Због тога постоји нада да је на овај начин читаоцима приближен комплексан, а вероватно и најсложенији ванпарнични поступак изузетно живе судске праксе због неретких промена правних ставова, у вези са којим се јавља обиље другачијих и опречних тумачења и правних мишљења различитих судских инстанци.



Уговор о расподели и уступању имовине за живота

Пошто специфичан уговор наследног права пружа посебне могућности расподеле имовине, посебно је размотрен у овом тексту.



Драгана Марчетић,
судија Вишег суда у Београду

Снежана Марјановић,
судија Вишег суда у Београду

Законом о наслеђивању („Сл. гласник РС” бр. 46/95, 101/2003 – одлука УСРС и 6/2015) регулисан је уговор о расподели и уступању имовине за живота (чланови 182–193) као један од уговора са наследноправним дејством, у које се иначе сврстава и уговор о доживотном издржавању. За разлику од уговора о доживотном издржавању, чије правне последице, које се односе на стицање имовине, наступају по смрти примаоца издржавања који је располагао својом имовином, у уговору о уступању и расподели имовине за живота имовина претка одмах се преноси на уговараче-наследнике. За оба уговора карактеристично је то што имовина којом је располагано не улази у заоставштину уступеоца, па таквим располагањем не може да се повреди нужни део неког од наследника.

У наведеном уговору уговарачи су потомци, с једне стране, и предак, с друге, с тим што и његов брачни друг може да учествује у закључењу уговора. Предак тим уговором својим потомцима уступа и раздељује имовину. Пуноважност уговор условљена је чињеницом да са уступањем и расподелом морају да се сагласе сви уступоци потомци који ће по закону бити позвани да га наследе. Ако неки потомак није дао сагласност за уступање и расподелу имовине, може то да учини накнадно. Уговор је пуноважан и ако потомак који није дао сагласност умре пре уступеоца или се одрекне наслеђа или је недостојан, а не остави потомство. Уколико се са располагањем не сагласи накнадно рођени потомак, то утиче на пуноважност уговора.

Уговор може да обухвати само уступоцима имовину која постоји у часу уступања и расподеле, у целини или делимично. Није могуће уговорити уступање имовине коју ће предак стећи после закључења уговора, па је ништава одредба уговора која предвиђа расподелу добара која ће се затећи у уступоцима

којим је тражио раскид уговора о уступању и расподели имовине за живота Р бр. .../02 од 6. 2. 2002. године, закључен између тужиоца, као уступеоца имовине, и тужене, као примаоца имовине, и да се обавезе тужена да тужиоцу врати уступљено, и то 1/2 непокретности – кућу која се налази на к. п. бр. ... КО ..., као и право коришћења на 1/2 к. п. бр. ... КО ..., као неоснован.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж .../19 од 18. 2. 2020. године, првим ставом изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиоца и првостепена пресуда потврђена.

Против правоснажне другостепене пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучује као изузетно дозвољеној, на основу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС” бр. 72/11... 87/18).

Према члану 404. ЗПП ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотри правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (поседна ревизија). О дозвољености и основаности посебне ревизије одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија.

Врховни касациони суд није прихватио предлог за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној по члану 404. ЗПП, будући да су питања на која се указује као спорна, везана за конкретну чињеничну подлогу и решење спорног односа странака, а побијана другостепена пресуда је у складу са судском праксом и правним схватањима. Осим тога, ревизија је усмерена на разрешење чињеничног питања конкретног спора, док се указивањем на неблагодарност туженог и осиромашење тужиоца заправо оспорава оцена изведених доказа,

а тиме и утврђено чињенично стање, што није разлог за одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној, због чега је одлучено као у првом ставу изреке.

Испитујући дозвољеност ревизије на основу члана 410. став 2. тачка 5) ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Тужба ради раскида уговора о уступању и расподели имовине за живота поднета је 27. 3. 2014. године, а вредност предмета спора, означена у уводу првостепене пресуде, износи 3.600.000,00 динара. Пошто вредност предмета спора побијаног дела правоснажне пресуде очигледно не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, ревизија тужиоца није дозвољена.

(Решење Врховног касационог суда Рев бр. 3518/20 од 21. 1. 2021. године)

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Уговор о уступању и расподели имовине за живота представља специфичан уговор наследног права са променљивом природом, која зависи од уговарача и супружника, али и других околности које могу да настану након његовог закључења и реализације. Он даје посебне могућности расподеле имовине, које могу да буду практичне, и када су породични односи складни и хармонични, ретко долази до правних проблема. Ипак, може се уочити да поменути институт у нашем правном систему није чест у примени. Разлог томе можда управо и јесте његова флуидна природа, која га релативно лако претвара у уговор о поклоњу, што често не одговара стварним интересима уговарача.



Планирање новог запошљавања и додатног радног ангажовања код корисника јавних средстава за 2023. годину

После две године примене и искустава које смо поделили са читаоцима, сада представљамо основне елементе планирања могућег броја лица за ново запошљавање и радно ангажовање код корисника јавних средстава за 2023. годину.



Мр Жељко Албанезе

Уводне напомене

Чланом 27к Закона о буџетском систему утврђена је политика новог запошљавања код корисника јавних средстава за период од 1. јануара 2021. до 31. децембра 2023. године. Подсећамо на то да је политика додатног запошљавања код корисника буџетских средстава и за 2023. годину утврђена:

- 1) чланом 27к Закона о буџетском систему („Сл. гласник РС” бр. 54/2009... и 118/2021 – даље: Закон) и
- 2) Уредбом о поступку за прибављање сагласности за ново запошљавање и додатно радно ангажовање код корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 159/2020 – даље: Уредба).

Ко су корисници јавних средстава

Према члану 2. тачка 5) Закона корисници јавних средстава су директни и индиректни корисници буџетских средстава, корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање и јавна предузећа основана од стране Републике Србије, односно локалне власти, правна лица основана од стране тих јавних предузећа, правна лица над којима Република Србија, односно локална власт има

директну или индиректну контролу над више од 50% капитала или више од 50% гласова у управном одбору, друга правна лица у којима јавна средства чине више од 50% укупних прихода остварених у претходној пословној години, као и јавне агенције и организације на које се примењују прописи о јавним агенцијама. Уколико постоји недоумица о томе да ли се одређени организациони облик сматра корисником јавних средстава, може да се консултује Правилник о Списку корисника јавних средстава („Сл. гласник РС” бр. 130/2021), који је у примени од 1. јануара 2022. године. У сваком случају, наведени режим запошљавања односи се на све кориснике јавних средстава без изузетка, дакле без обзира на то да ли се финансирају из буџета било ког нивоа власти, из сопствених прихода или пак из прихода које остварују у тржишним условима.

Неопходно је подсетити и на то да се одредбе члана 27к Закона не односе на судије, јавне тужиоце и заменике јавних тужилаца, на наставно особље високошколске установе и научно и истраживачко особље научноистраживачке организације акредитоване у складу са законом, затим на изабрана, постављена и именована лица у државним органима и органима јединица територијалне аутономије и локалне самоуправе, на директоре јавних предузећа, друштава капитала, установа и јавних агенција чији су оснивачи Република Србија или јединице територијалне аутономије, односно локалне самоуправе, као ни на особе са инвалидитетом у складу

■ укупан број новозапослених на неодређено и одређено време у својству приправника изнад тог процента у текућој календарској години.

Све наведене податке корисник јавних средстава у обавези је да ажурира у року од пет дана од дана последње промене.

Осим тога, на интернет страници Министарства финансија објављиваће се подаци о броју запослених на неодређено време у јавном сектору по ресорима (секторима), односно према надлежном органу за поједине кориснике јавних средстава, који ће се ажурирати на кварталном нивоу најкасније до 10. у месецу који следи након истека квартала.

Према члану 10. Уредбе новчаном казном од 50.000 до 150.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице корисника јавних средстава које не објави или не ажурира податке о броју запослених и радно ангажованих лица истицањем на својој интернет презентацији или на други одговарајући начин (из члана 8. Уредбе).

5 Казнене одредбе Закона

У члану 103б Закона предвиђено је новчано кажњавање корисника јавних средстава

ако не извршавају наведене одредбе о запошљавању из члана 27к, а конкретно:

1) новчаном казном у износу од 500.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај корисник јавних средстава ако не поштује одредбе члана 27К Закона;

2) новчаном казном од 30.000 до 2.000.000 динара казниће се за прекршај одговорно лице корисника јавних средстава ако не поштује одредбе члана 27К Закона;

3) у случају да директни односно индиректни корисници буџетских средстава и корисници средстава организација за обавезно социјално осигурање не поштују одредбе члана 27К Закона, министар финансија решењем ће:

а) привремено да обустави извршење апропријација намењених за исплату плата, односно примања запосленим, изабраним, постављеним и ангажованим лицима код корисника буџетских средстава и корисника средстава организација за обавезно социјално осигурање;

б) привремено да обустави пренос трансферних средстава из буџета Републике Србије, односно припадајућег дела пореза на зараде и пореза на добит правних лица јединици локалне власти.



Радноправна санкција престанка радног односа и правоснажна осуђујућа пресуда кривичног суда

Optimus interpret rerum usus (Sec Paulus – D. 1,3,37) – Пракса је најбољи тумач свећа.

Престанак радног односа запосленог због кривичног дела на раду или у вези са радом размотрен је кроз примере из судске и уставносудске праксе.



Вера Кусовац

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Уговором о раду заснива се радни однос између послодавца и запосленог. Са-

Сагласно Закону о извршењу и обезбеђењу о предлогу за извршење и обезбеђење у првом степену одлучује основни или привредни суд. Извршни поступак и поступак обезбеђења хитни су по својој природи. Извршење ради враћања запосленог на рад или ради његовог распоређивања на одређене послове спроводи се изрицањем новчане казне послодавцу и његовом одговорном лицу према одредбама о изрицању новчане казне ради предузимања радње коју може да предузме само извршни дужник. Изрицање новчане казне престаје када суд утврди да је запослени почео да ради на одговарајућим пословима или да му је то омогућено, као и ако је одбио да ради, односно распоређен је на послове одређене у извршној исправи.

„Питање на које радно место ће запослени бити враћен ствар је целисходности и процене самог послодавца, уз једино ограничење да то радно место одговара стручној спремности и радној способности запосленог.

Уставни суд сматра да је питање правне технике да ли ће послодавац извршењу судске одлуке приступити кроз измену уговорених услова рада или закључењем потпуно новог уговора о раду.”

(Из Одлуке Уставног суда Србије Уж. 461/2014 од 14. 4. 2016. године)

Ревизија, као ванредни правни лек, није дозвољена када је предмет спора враћање запосленог на рад и распоређивање на друге послове и радне задатке.

„Предмет спора у овој парници је враћање на рад, што значи да није реч о спору из члана 441. Закона о парничном поступку, када је ревизија увек дозвољена. У тој врсти спора, и ако је реч о захтеву који је у вези са радноправним статусом, ревизија није дозвољена.”

(Из решења Врховног касационог суда Рев2. 556/2015 од 24. 6. 2015. године)

УМЕСТО ЗАКЉУЧКА

Право на рад сврстава се у корпус људских права, а зајемчено је Уставом и општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима и законима. Законом о парничном поступку прописано је да се радни спорови решавају по хитном поступку. Нажалост, према досадашњим искуствима у примени наведене законске одредбе могу да се уоче већа одступања од законског прописивања. Радни спорови трају по неколико година. Са становишта нормативног оквира, за примену поменутог отказног разлога требало би редефинисати одредбу члана 179. став 1. тачка 2) Закона у будућем Закону о раду, који се очекује.

Радноправни однос запосленог и послодавца нема атрибуте јавног, већ уговорног односа, који се закључује уговором о раду као уговором *sui generis*. Материјална претпоставка за отказ уговора о раду запосленом јесте постојање правоснажне осуђујуће пресуде кривичног суда, када послодавац може да откаже уговор о раду запосленом. Запослени у погледу чињенице постојања правоснажне осуђујуће пресуде кривичног суда не може да избегне радноправну санкцију престанка радног односа, у вези са чим одлуку, сагласно члану 184. став 2. Закона, доноси послодавац. То значи да би послодавци, остварујући своју дисциплинску власт, кроз аутономне акте требало да посвете знатно више пажње утврђивању отказних разлога, посебно када је у питању кривично дело на раду или у вези са радом.

Према судској пракси Европског суда за људска права, извршење пресуда које доноси било који суд мора да се сматра саставним делом „суђења” у смисли члана 6. став 1. Конвенције о људским правима и основним слободама. У извештајима председника Европског суда за људска права уочава се укупан пораст приспелих пријава из наше земље, које се најчешће односе на суђење у разумном року, неспровођење правоснажних судских одлука и др.



Услови због којих државни службеници остају нераспоређени и њихова права

У овом тексту анализирани су одредбе Закона о државним службеницима које се примењују када службеник због околности које не зависе потпуно од њега буде утврђен као нераспоређен.



Мр Жељко Албанезе

Уводне напомене

Согласно **Закону о државним службеницима** („Сл. гласник РС” бр. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007, 7/2007, 116/2008, 104/2009, 99/2014, 94/82017, 95/2018 и 157/2020 – даље: Закон) државни службеник је лице чије се радно место састоји од послова из делокруга органа државне управе, судова, јавних тужилаштва, Државног правобранилаштва, служби Народне скупштине, председника Републике, Владе, Уставног суда и служби органа чије чланове бира Народна скупштина (даље: државни органи) или с њима повезаних општих правних, информатичких, материјално-финансијских, рачуноводствених и административних послова. Послодавац државним службеницима јесте Република Србија, а права и дужности послодавца врши руководиоца државног органа, ако законом или другим прописом није друкчије одређено.

Закон такође регулише права и дужности службеника, при чему су у **поглављу једанаест „Права државних службеника при промени уређења државних органа”** утврђени случајеви када државни службеник може да дође у ситуацију да буде нераспоређен. Дакле, не ради се о ситуацијама „редовног” престанка радног односа споразумом или отказом који даје запослени односно послодавац, већ о случајевима када службеник због околности које не зависе потпуно од њега буде утврђен као нераспоређен, када се активирају посебне

одредбе Закона, у вези са чим више детаља следи у наставку.

1 Разлози због којих државни службеник на извршилачком радном месту може да остане нераспоређен

Према одредбама чл. 133–137. Закона, **државни службеник на извршилачким местима** који је у редовном радном односу на неодређено време **може да остане нераспоређен због:**

- 1) измене правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места** (даље: Правилник);
- 2) доношења новог правилника;**
- 3) укидања државног органа уз преузимање његовог делокруга;**
- 4) промене делокруга државног органа;**
- 5) укидања државног органа и његовог делокруга.**

У наведеним случајевима ради се о унутрашњим организацијским променама којима се мењају структура и послови конкретног органа, због чега се мења и структура и број запослених. Међутим, државни службеник којем се, на пример, укине радно место, не губи аутоматски посао, већ постаје својеврсни „технолошки вишак” – нераспоређени запослени, који своја права остварује у складу са Законом. У наставку су детаљније образложени разлози за промене статуса државног службеника.

а) Измена правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места

Један од начина промене унутрашњег уређења државног органа јесте и измена

доприносима за обавезно социјално осигурање. По тим одредбама порез на отпремнину која се исплаћује запосленима за чијим је радом престала потреба не плаћа се до износа који је утврђен законом. Према томе, износи отпремнине утврђени чланом 50. Уредбе, односно чланом 56. ПКУ, зависно од година проведених у радном односу, уједно су и износи отпремнине који не потпадају под опорезивање приликом исплате.

5 Престанак радног односа нераспоређеног државног службеника

Према члану 131. тачка 3) Закона, **државном службенику** (на положају и на извршним радним местима) **престаје радни однос по сили закона – ако је нераспоређен, а не буде премештен на друго радно место наредног дана од протека два месеца откад је постао нераспоређен** (што такође значи да нераспоређеном државном службенику не може да престане радни однос пре истека два месеца од дана када је остао нераспоређен).

О томе да је државном службенику престао радни однос по сили закона руководиоца доноси решење којим утврђује разлог због којих је радни однос престао, као и дан када је радни однос престао. Против решења жалба није допуштена, али може да се покрене управни спор. Решење о томе да је државном службенику престао радни однос по сили закона декларативног је карактера. Руководилац доноси то решење искључиво након престанка радног односа државног службеника и њиме утврђује само разлог због ког је радни однос престао и дан када је радни однос престао. Дакле, наведеним решењем само се констатује да државном службенику престаје радни однос одређеног датума по самом закону и оно служи за спровођење одређених административних радњи везаних за остваривање права државног службеника по

основу рада. Чак и у случају када такво решење не би било донето, то не би утицало на радноправни статус државног службеника јер је њему радни однос престао по сили закона, истеком последњег дана временског периода у ком је имао утврђен статус нераспоређеног државног службеника. Решењем се практично констатује престанак радног односа који је већ наступио по сили закона пре доношења решења, а утврђују се разлог и датум када је престанак радног односа већ наступио, дакле уназад.

Међутим, због неких случајева из праксе неопходно је нагласити да решење о престанку радног односа државном службенику по датом основу не може да буде донето пре протека два месеца од када је постао нераспоређен, јер током тог периода мора да буде испуњен још један услов поред нераспоређености, а то је да у том периоду службеник није премештен на друго радно место. Да ли је неко премештен или није на друго радно место у периоду од два месеца – може да се утврди тек након истека тог периода.

У погледу права државног службеника по донетом решењу потребно је истаћи да је одредбом члана 140. Закона прописано да о правима и дужностима државног службеника одлучује руководиоца решењем, ако тим или другим законом или другим прописом није другачије одређено, као и да се при одлучивању о правима и дужностима државног службеника примењује закон којим се уређује општи управни поступак. Осим тога, одредбом члана 142. прописано је да о жалбама државних службеника на решење којим се у управном поступку одлучује о њиховим правима и дужностима одлучује жалбена комисија, при чему је такву одлуку дужна да донесе у року од тридесет дана од дана пријема жалбе (члан 143. истог закона). Против одлуке жалбене комисије може да се покрене управни спор.



Позиција и улога синдиката у здравственим установама

Поред уводних општих карактеристика и историјата синдикалног покрета, настојали смо да издвојимо и услове и појединости специфичне за синдикалне организације у области здравствене заштите, али и да се подробније позабавимо правима запослених, а пре свега чланова синдиката и њихових руководилаца у вези са обавештавањем, плаћеним одсуством, правом на штрајк и другим питањима из домена синдикалне организације.



Др Душан Рајаковић,
спец. менаџмента
здравствених установа

ИСТОРИЈАТ СИНДИКАЛНОГ ПОКРЕТА

Као почетак активности формирања организације блиске садашњим схватањима синдиката узима се XIX век и експанзија индустријске револуције у Сједињеним Америчким Државама. Напуштајући пољопривреду, све више радника одлазило је на тежак рад у фабрикама и рудницима, у којима се суочавају са свим облицима тешког, суровог и напорног рада, уз пуно прековременог рада за ниске плате и уз бројне здравствене ризике. Ни жене ни деца нису били поштеђени рада у тешким условима, при чему је врло важно напоменути и далеко мању плату од мушкараца. Уобичајен метод протеста радника у тадашње време био је штрајк. Иако су данас штрајкови углавном мирољубиви, тада је било сасвим супротно. Бројни штрајкови сламани су на такав начин да су често доводили до смрти радника. Сами послодавци су застрашивали штрајкаче, тукли их или ангажовали штрајкбрехере. Слична ситуација је била и у нашој земљи, иако је у то време радничка класа била малобројна.

Крајем XIX и почетком XX века јављају се први облици синдикалног удруживања. Тако је 1919. године на Конгресу уједињења створено Централно радничко синдикално веће. Међутим, радници су тада имали ве-

ома отежане услове за борбу за побољшање свог положаја. Државним ударом и укидањем устава 1927. године забрањени су уједињени независни синдикати, а тек по окончању Другог светског рата, формирањем органа нове државе, приступило се обнови синдиката. Временом су наступиле озбиљне промене на том пољу, а развојем људских права синдикати су постали важан фактор заштите радника и имају веома снажан утицај како на државу тако и на послодавце.

ОПШТЕ КАРАКТЕРИСТИКЕ

Синдикат може да се дефинише као скуп радника који су се организовали како би штитили своја права и промовисали своје интересе, а пре свега заједничким наступом пред послодавцем ојачали свој положај у преговорима поводом услова рада. Другим речима, синдикат је самостална, демократска и независна организација радника у коју се они добровољно удружују како би заједнички заступали, штитили и унапређивали своја радна и друга права и интересе. Дакле, синдикат је независан како од органа власти и политичких странака тако и од пословодних структура, иако у пракси то није увек тако.

Основни циљеви синдиката су заштита и унапређење услова рада, промовисање радничке и друштвене солидарности и изградња друштва у ком ће се поштовати права радника, њихов рад и право на исплату плате за исти. Уз то, њихов циљ је и брига о достојанству радника, као и њиховој социјалној

дикат, односно удружење послодаваца ком је утврђена репрезентативност има право на колективно преговарање и закључивање колективног уговора на одговарајућем нивоу, затим право на учешће у решавању колективних радних спорова, као и право на учешће у раду трипартитних и мултипартитних тела на одговарајућем нивоу.

ЗАВРШНА РАЗМАТРАЊА

Данас је синдикално удруживање у свету, како у здравству тако и у другим областима, веома развијено. То потврђује, поред осталог, и Конвенција Међународне организације рада о слободи удруживања и заштити права на организовање из 1948. године. У наведеној конвенцији одређено је да радници имају право да образују организације по свом избору без икаквог претходног одобрења. Као друштвени субјект, синдикат се залаже за поштовање цивилизацијских тековина демократског друштва, нарочито личних слобода грађана и достојанства сваког појединца, полазећи од принципа да рад и резултати личног рада представљају основ вредновања друштвеног положаја и угледа. Чланови, али пре свега руководство синдиката треба да теже развијању односа отворености и истинољубивости, узајамног уважавања и толеранције, колегијалности и солидарности, са намером да се побољшање одражава и на свеукупан друштвени

живот. Чест је случај банализације синдикалних активности свођењем на искључиво повећање цене рада, што је посебно изражено у мање развијеним државама. Успешност деловања организације битна је за остваривање интереса чланова, што захтева сталне напоре за побољшање функција синдиката кроз усавршавање организованости и сарадње. Одговарајућа материјална база је основни предуслов функционисања синдиката ради остваривања постављених циљева и у интересу је чланства да се рационално располаже материјалним средствима. Удруживањем више синдикалних организација и њиховим омасовљењем ствара се плодно тло за реализацију синдикалних циљева у борби за свеукупан развој здравствене и социјалне заштите.

На крају, потребно је истаћи да су присутни и одређени ставови који говоре у прилог смањивању утицаја синдиката. Поједина научна и стручна истраживања показала су како проактивне праксе управљања људским ресурсима представљају нову парадигму односа између послодаваца и запослених посредством синдиката превазиђени. Догађаји у последње време показују како постоји све већа заинтересованост послодаваца за интересе својих радника, поготово у ситуацији хроничног недостатка радне снаге у здравству, која, нажалост, није заобишла ни нашу државу.



Електронски часопис **ЛЕГЕ АРТИС – ПРОПИСИ У ПРАКСИ**

Часопис „Lege Artis – ПРОПИСИ У ПРАКСИ”, електронско издање, са стручним ауторским текстовима, већ дужи низ година незаобилазни је саветник и дневни пратилац у свачијем пословању. Намењен је, пре свега, правним службама у јавном и приватном сектору, привредним субјектима, установама, адвокатским канцеларијама итд.

Од области у часопису издвајамо: Јавне набавке и буџети, Грађанско право, Кривично и прекршајно право, Образовање, Планирање, изградња, становање, Привредно право, Радно право, Управно право, Здравствене установе, здравствена заштита и здравствено осигурање и друге области, као и сталне рубрике „Портал читалаца”, „Календар правних аката” и „Регистар прописа”.

Тренутно се у издању налази преко 1.500 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњим бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Претходно питање у управном поступку

Приликом утврђивања чињеница орган управе може да наиђе на питање које је не само повезано са предметном управном ствари већ је такве природе да без његовог решења поменути орган не може да одлучи у управној ствари која је предмет поступка. У Закону о општем управном поступку предвиђен је начин на који орган поступа у таквој ситуацији, што је детаљно размотрено у наставку.



Саша Кулић, дипломирани правник,
виши саветник у Министарству пољо-
привреде, шумарства и водопривреде

Сваки управни поступак представља дужи или краћи низ законом прописаних процесних радњи које предузимају органи јавне власти у најширем смислу када поступају у управним стварима. Притом, и сам појам управне ствари одређен је истим законом којим је прописан и општи управни поступак, а то је Закон о општем управном поступку („Сл. гласник РС” бр. 18/2016и 95/2018 – аутентично тумачење – даље: ЗУП). Чланом 2. наведеног закона прописано је да је управна ствар појединачна ситуација у којој орган, непосредно примењујући законе, друге прописе и опште акте, правно или фактички утиче на положај странке тако што доноси управне и гарантне акте, закључује управне уговоре, предузима управне радње и пружа јавне услуге, као и свака друга ситуација која је законом одређена као управна ствар.

Од свих поступања у управним стварима, по свом значају и сложености издвајају се управни поступци у којима се доносе мериторне одлуке, било да је поступак покренут захтевом било по службеној дужности. *Sedes materiae* ЗУП чине управо одредбе којима се прописује поступање органа који води поступак, као и странке и свих других учесника у поступку у ком ће орган мериторном одлуком одлучити о неком праву, обавези или правном интересу странке. Да би орган који води поступак могао да доне-

се правилну и на закону засновану одлуку, ваљано мора да утврди чињенично стање, које ће узети за подлогу своје одлуке. У ту сврху, већ према природи поступка, орган ће употребити нека од доказних средстава која му стоје на располагању (увиђај, сведоци, вештаци и др.) како би могао да има потпуни увид у управну ствар о којој одлучује. Иако су управни поступци по правилу неспорни, може да се догоди да приликом утврђивања чињеница орган наиђе на питање које је не само повезано са предметном управном ствари већ је такве природе да без његовог решења поменути орган не може да одлучи у управној ствари која је предмет поступка. Законодавац је у ЗУП-у предвидео начин на који орган поступа у таквој ситуацији јер то ни у ком случају не би смела да буде сметња за вођење поступка и одлучивање.

Према одредби из члана 170. став 1. ЗУП-а, ако орган наиђе на питање без чијег решења не може да одлучи о управној ствари, које чини самосталну правну целину, при чему је за решавање истог надлежан суд или други орган (претходно питање), може сам да расправи о претходном питању или да прекине поступак док га суд или други орган не реши. Дата одредба је сажета, језгровита и садржи више елемената, па је у наставку рашчлањена за потребе бољег разумевања њеног смисла и домашаја.

Најпре се може приметити да је првим делом претходне одредбе **појмовно одређено (дефинисано) претходно питање – оно питање без чијег решења орган не може да одлучи о управној ствари, које чини самосталну правну целину и за чије је решавање**

поменутог питања. ЗУП не прописује колики је тај рок (дакле, не ради се о законском року), већ га одређује службено лице које води поступак у складу са одредбом из члана 79. ЗУП-а. У сваком случају тај рок би требало да буде примерен, односно довољан да странка може да покрене поступак пред надлежним судом или органом и да органу који води поступак достави доказ о томе. Уколико странка у остављеном року не достави доказ да је пред надлежним судом или органом покренула поступак, орган ће решењем обуставити поступак јер се сматра (законска претпоставка) да је странка одустала од захтева. Међутим, у вишестраначким управним поступцима, уколико у таквој ситуацији противна странка (дакле, не она по чијем је захтеву покренут поступак) не достави доказ о покренутом поступку за решавање претходног питања, орган ће наставити започети поступак и сам расправити претходно питање. Смисао наведене одредбе је у томе што непоступање противне странке не може да доведе до обустављања поступка услед тога што би се сматрало да је одустала од захтева јер поступак није ни покренут по њеном захтеву.

Одлуку о прекиду поступка орган доноси у форми решења (члан 100. став 2. ЗУП-а). Обично диспозитив тог решења садржи два става уколико се поступак у ком се решава претходно питање покреће на захтев странке. Првим ставом орган прекида поступак у

текућем управном поступку, а другим одређује рок у ком странка треба да достави доказ о томе да је пред надлежним судом или органом покренула поступак. Обрнуто, уколико је поступак покренут по службеној дужности, диспозитив решења обично садржи само први став. Против тог решења може да се изјави посебна жалба, с тим што она нема суспензивно дејство, што значи да не задржава извршење решења. Другим речима, без обзира на жалбу, орган који води управни поступак доставља надлежном органу захтев за покретање поступка за решење претходног питања. Притом, уколико у међувремену, док траје поступак по жалби, надлежни орган одлучи о претходном питању као о главној ствари и орган настави управни поступак, он је дужан да о наставку поступка обавести другостепени орган (члан 100. став 3. ЗУП-а). Смисао наведене одредбе може се пронаћи у томе што је за доношење одлуке другостепеног органа по жалби против решења о прекиду поступка од значаја чињеница да су се стекли услови да орган који је прекинуо поступак због решавања претходног питања исти настави. По правилу, у таквој ситуацији другостепени орган обуставиће поступак по жалби јер је постао беспредметан, с обзиром на то да је надлежни суд или орган својом одлуком решио претходно питање, услед чега је поступак пред првостепеним органом настављен.



Електронски часопис **ПОСЛОВНИ САВЕТНИК**

Часопис „ПОСЛОВНИ САВЕТНИК“ представља издање са стручним ауторским текстовима из области рачуноводства, пореза, буџетског рачуноводства, зарада, плата и других личних примања и пословних финансија. Намењен је, пре свега, финансијским и рачуноводственим службама у јавном и приватном сектору, рачуноводственим агенцијама и сл.

Од рубрика у часопису издавајемо: Рачуноводство, Порези, Буџетски корисници, Зараде, плате и друга примања, Радни односи, Пословне финансије, Статистика и остале области.

Тренутно се у издању налази преко 1.400 чланака, при чему у току године излази 12 бројева.

Чланци из свих досадашњих бројева доступни су у е-часопису, с тим што им се приступа у оквиру издања Прописи.нет, а повезани су са релевантним прописима.

Секундарна пореска обавеза као кривично дело

По својој суштини секундарна пореска обавеза представља специјалан облик злоупотребе привредног друштва – пореског обвезника, тако да је у фокусу овог разматрања њен кривичноправни третман.



Иван Дузлевски,
заменик јавног тужиоца

1. УВОД

Синтагма „секундарна пореска обавеза” означава посебну установу пореског права која се примењује у случајевима у којима законом одређена физичка или правна лица сноси пореску обавезу за другог (пореског обвезника) како услед њихове кривице државни буџет не би био оштећен. Примена је ограничена чињеницом да порески обвезник није у могућности да плати порез, као и да постоји други правни субјект (физичко лице или одговорно лице у другом правном лицу) који је крив за неплаћање по неком законом предвиђеном основу.

Премда секундарна пореска обавеза представља супсидијарни механизам утврђивања и наплате пореза по посебном основу, отуда и решавање типичне пореске (управне) ствари – чињенични основ из ког настаје – у пракси често под одређеним околностима узрокује испуњеност законских обележја пореске утаје или другог кривичног дела или пореског прекршаја. Како је сврха постојања и примене наведене установе примарно оријентисана на наплату пореза и заштиту имовинских интереса државе, што су сврха и примена које остварују порески органи, дакле органи управе, а не органи кривичног гоњења (полиција и пореска полиција), пожељно би било бацили светло и на њене могуће кривичноправне консеквенце.

2. ПОЈАМ СЕКУНДАРНЕ ПОРЕСКЕ ОБАВЕЗЕ

Према проф. Дејану Поповићу, за разлику од законског јемства, прописаног пореским законима, у погледу ког лице које се објективно нашло у одређеној ситуацији одговара за пореску обавезу другог (нпр. по питању пореза на доходак грађана – за наплату пореза по одбитку јемчи исплатилац прихода, за порез на пренос апсолутних права лице на које је пренето то право, попут купца, а за порез на поклон поклонодавац итд.), када је реч о секундарној пореској обавези, постоји неки субјективни елемент одговорности – својеврсна кривица лица, због чега примарна пореска обавеза није испуњена.¹

У члану 31. став 1. Закона о пореском поступку и пореској администрацији² (даље: ЗПППА) наведена је дефиниција секундарне пореске обавезе према којој она настаје када је неко лице одговорно за доспелу пореску обавезу другог пореског обвезника или за доспелу секундарну пореску обавезу другог пореског обвезника. Секундарна пореска обавеза односи се на:

1. законске заступнике (директора у правном лицу, родитеља малолетног физичког лица), који су свесно или без дужне пажње пропустили да испуне обавезу да реализују плаћање пореза за пореског обвезника, иако је он био у могућности да то уради – за износ неплаћеног пореза;

2. лица која допринесе или йомажу у избегавању йлаћања йореза другој лица – за порески дуг тог другог лица чије је плаћање избегнуто (нпр. банка која изврши исплату зараде без претходне провере да ли је клијент уплатио порез по одбитку на зараде);

- ¹ „Пореско право”, Дејан Поповић, пето измењено издање, Правни факултет Универзитета у Београду 2018, стр. 119.
- ² „Службени гласник РС” бр. 80/2002, 84/2002 – испр., 23/2003 – испр., 70/2003, 55/2004, 61/2005, 85/2005 – др. закон, 62/2006 – др. закон, 63/2006 – испр. др. закона, 61/2007, 20/2009, 72/2009 – др. закон, 53/2010, 101/2011, 2/2012 – испр., 93/2012, 47/2013, 108/2013, 68/2014, 105/2014, 91/2015 – аутентично тумачење, 112/2015, 15/2016, 108/2016, 30/2018, 95/2018, 86/2019 и 144/2020.
- ³ Поступак наплате секундарне пореске обавезе регулисан је у поглављу шест ЗПППА (члан 113).
- ⁴ Мишљење Министарства финансија бр. 011-00-00361/2018-04 од 12. 7. 2019. године.
- ⁵ Мишљење Министарства финансија бр. 011-00-00361/2018-04 од 12. 7. 2019. године.
- ⁶ Мишљење Министарства финансија бр. 011-00-1154/2015-04 од 1. 2. 2016. године.
- ⁷ Пресуда Управног суда Србије – Одељење у Крагујевцу У. 15097/16 од 24. 12. 2018. године.
- ⁸ Наравно, њена примена могућа је и оправдана и приликом избегавања плаћања пореза од стране појединаца (предузетника) или друштва лица (код нас ортачких и комодитних друштва), али како се ради о лицима која за пореску обавезу одговарају (и) личном имовином, она у пракси не изазива веће дилеме.
- ⁹ Наш КЗ у члану 112. прописује да је одговорно лице у правном лицу оно лице које на основу закона, прописа или овлашћења врши одређене послове из делатности правног лица, као и лице којем је фактички поверено обављање тих послова.
- ¹⁰ „Службени гласник РС” бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 – др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021.
- ¹¹ Ниједан наш позитиван пропис не садржи и не одређује појам фантомских фирми или предузећа, већ се ради о колоквијалном термину.
- ¹² „Пореска утаја у полицијској и судској пракси”, Миодраг Вуковић, друго измењено и допуњено издање, Службени гласник Београд 2019, стр. 245–250.
- ¹³ „Службени гласник РС” бр. 24/2001... 10/2022.
- ¹⁴ „Кривичноправни третман утајеног пореза”, Иван Дузевски, у: „Леге Артис – Прописи у пракси” 109/2021, Издавачко предузеће Инг-Про Београд, стр. 62–64.



КАЛКУЛАТОР КАМАТА

у оквиру електронског издања ИНГ-ПРО ПРОПИСИ.НЕТ

Осим обрачуна затезне камате у динарима или у некој од страних валута (евро, долар, швајцарски франак), уз помоћ нашег калкулатора претплатници могу да врше и обрачун камате за неблагоприятно плаћене јавне приходе и за неблагоприятно плаћени царински дуг и казну у царинском поступку, затим обрачун камате по есконтној/референтној стопи Народне банке Србије и по референтној стопи Европске централне банке (ЕЦБ), као и обрачун камате по пресудама/одлукама Европског суда за људска права. Поред наведених, ту је и обрачун уз помоћ индекса потрошачких цена, а поред свих ових дефинисаних каматних стопа које ми ажурирамо, постоји и опција **Моје каматне стоје**, помоћу које сваки корисник може да дефинише каматне стопе како би прилагодио обрачун камата сопственим потребама.

Обрачуне камата претплатници могу да сачувају у оквиру базе, а могу и да врше промене на рачуну, односно да евидентирају нова задужења и отплате, уз могућност да бирају да ли ће се делимична отплата дуга прво одузимати од камате или од главнице.

Калкулатор врши обрачуне камата пропорционалном или конформном методом. Поред ових, постоји и јединствена мешовита метода (за затезну камату до 2. 3. 2001. примењује се конформна метода, а од 3. 3. 2001. пропорционална), која омогућава јединствен обрачун камате за период пре и после тог периода. Сходно томе, по истом принципу функционише и обрачун камате на неблагоприятно плаћене јавне приходе, на неблагоприятно плаћен царински дуг и неблагоприятно плаћену казну у царинском поступку (до 31. 12. 2012. конформна, од 1. 1. 2013. пропорционална метода).

Збирни обрачун камата омогућава обрачун дуга по више различитих фактура (рачуна), по принципу: један поверилац, један дужник, више новчаних потраживања и износ укупног дуга по свим тим различитим основама.

Најава нових епизода веб-серијала „ПРЕГЛЕД СУДСКЕ ПРАКСЕ“

Грађанско право: Јавнобележничка пракса

ТЕРМИН: Линк за премијерни приказ епизоде биће доступан на Инфо-панелу, у оквиру издања Прописи.нет, **од 5. 12. 2022. године**. Након тога, репризне приказе веб-серијала могуће је погледати у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

По први пут у емисији у децембру гостоваће нам **јавни бележник Сава Дедајић**, који ће, осим релевантне судске праксе, прегледати и саопштења и стручне савете Јавнобележничке коморе Србије и мишљења Министарства правде. Осим тога, уз релевантна мишљења са годишњих саветовања јавних бележника Србије, колега Дедајић представиће и своја искуства у погледу подобности јавнобележничког записа за упис права својине, солемнизације уговора о промету непокретности која се налази у ванкњижном власништву купца и непуноважности уговора о уступању и расподели имовине за живота, након чега ће се осврнути на услове под којима странци који не обављају делатност у нашој земљи могу да стекну непокретности, као и на неколицину других значајних питања.

70

Кривично право: Разлика између кривичног дела тешког убиства и кривичног дела убиство

ТЕРМИН: Линк за премијерни приказ епизоде биће доступан на Инфо-панелу, у оквиру издања Прописи.нет, средином децембра 2022. године (тачан термин биће накнадно одређен). Након тога, репризне приказе веб-серијала могуће је погледати у издању Прописи.нет, у делу под називом „Коментари“, у групи „ИНГ-ПРО вебинари“.

Децембар је резервисан за, без оправдања запостављено, материјално кривично право. У госте нам по други пут долази кривичар, вишедеценијски **судија Вишег суда у Београду др Александар Трешњев**, који ће кроз низ примера показати разлику између кривичних дела тешког убиства и убиство.

Како би вам уштедела време и омогућила да се на шћо једносћавнији начин ућознаћте са изабраним одлукама из њене базе, комћанија Инћ-Про ћокренула је ћоседан веб-серијал ћод називом „Прћлед судске ћраксе“. У ћрајању од оквирно једноћ школскоћ часа наш сарадник и аућор Никола Панћелић, заменик јавноћ ћуживоца у Вишем јавном ћужилашћву у Беоћраду, ћредсћављаће вам најзанимљивоће делове објављених судских одлука виших судских инсћанци. Судска ћракса је ћодинама изузетћно важан оријентћир у срћском ћравном сисћему, ћа њено ћознавање ћобољшава наше изћледе да усћемо у судским ћосћућцима.

ВЕБ-СЕРИЈАЛ ЈЕ БЕСПЛАТАН ЗА ПРЕТПЛАТНИКЕ НА ИНГ-ПРО ИЗДАЊА.

Имате питање? Имамо одговор!

У овој рубрици дајемо одговоре на нека од питања која сте упутили нашем часопису. Подсећамо да право на постављање питања и добијање одговора имају искључиво претплатници на наш часопис.

РАДНО ПРАВО

Престанак радног односа пре истека рока за неплаћено одсуство

П: *Зайослена је на нейплаћеном одсуству које јој је одобрено на лични захтев. Она не жели да се враћа на посао, већ да раскинемо споразумно радни однос. Да ли зайосленој може да престаје радни однос пре истека нейплаћеног одсуства, односно док оно фактички траје?*

О: Не постоји законска сметња да се запосленом прекине неплаћено одсуство, уз давање конкретних разлога, поготово ако то тражи запослени. У том циљу потребно је донети решење о престанку неплаћеног одсуства пре рока, у ком се наводи конкретан датум повратка запосленог са неплаћеног, уз напомену да је то на захтев запосленог. Ради сигурности послодавац може да захтева и изјаву запосленог да жели да прекине неплаћено одсуство ради раскида радног односа. По претходном договору са запосленим, под истим датумом може да се прекине неплаћено и закључи споразум о раскиду радног односа. У том случају датум повратка са неплаћеног јесте и датум раскида радног односа. Нема законских обавеза да запослени одређено време проведе на раду пре раскида радног односа. Закључно са тим датумом послодавац запосленог одјављује са ЦРОСО, где је већ одјављен по једном основу (неплаћено), а сада и по другом основу (прекид радног односа).

Наравно, ако не успе све то да се обави под истим датумом (и повратак са неплаћеног и раскид уговора), то може да се учини и неколико дана након повратка запосленог са неплаћеног, с тим што најпре запослену мо-

рате да пријавите на ЦРОСО по повратку са неплаћеног, а затим и да је одјавите – на датум раскида радног односа.

Солидарна помоћ на основу измењеног Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика

П: *Пошћо су 12. 11. 2022. године ступиле на снагу измене Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика, да ли зайослена по том измењеном ПКУ има право на солидарну помоћ у случају привремене спречености за рад дуже од три месеца у континуитету у једној календарској години, ако је на одржавању труднице?*

О: Чланом 29. ст. 1. т. 3) Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Сл. гласник РС” бр. 21/2015, 92/2020, 27/2022 и 123/2022) утврђено је да је „послодавац дужан да запосленом по основу солидарности исплати помоћ у случају:

3) привремене спречености за рад дуже од три месеца у континуитету

Под привременом спречености за рад подразумева се само одсуство са рада које је проузроковано болешћу, повредом ван рада, повредом на раду и професионалном болешћу – у висини једне просечне плате једном у календарској години.”

Наведена одредба ПКУ врло је јасна, тако да запослена која у календарској години одсуствује са рада дуже од три месеца у континуитету по основу одржавања трудноће нема право на солидарну помоћ јер трудноћа није болест.

што значи да задржава радни однос у ЈЛС, као и службеничко звање.

Чак и по сопственом захтеву (члан 114а Закона) службеник може да буде премештен, али опет у оквиру исте јединице локалне самоуправе.

Поред свега, указујемо и на то да у описаном случају не би дошло у обзир ни упућивање на рад код другог послодавца (из члана 174. Закона о раду) јер привремено упућивање може да се спроведе ако је привремено престала потреба за радом, дат је у закуп пословни простор или закључен уговор о пословној сарадњи.

Као могуће решење, предлажемо да размотрите могућност примене чл. 40. и 41. Закона, који регулишу „додатни рад”. С обзиром на то да поменути службеник ради са пуним радним временом у конкретном органу, може да остварује додатни рад по неком од уговора за рад ван радног односа – уговору о делу, уговору о ауторском делу или уговору о допунском раду, уз писмену сагласност послодавца, и то ван радног времена.

СПРЕЧАВАЊЕ КОРУПЦИЈЕ

Директори и чланови надзорног одбора као јавни функционери

П: *Да ли су директор и надзорни одбор јавног предузећа јавни функционери на основу Закона о спречавању корупције, на које се примењује Правилник о поклонима јавних функционера?*

О: Према чл. 2. ст. 1. т. 3) Закона о спречавању корупције (даље: Закон) јавни функционер је свако изабрано, постављено или именовано лице у органу јавне власти, осим лица која су представници приватног капитала у органу управљања привредног друштва које је орган јавне власти. У смислу чл. 2. Закона орган јавне власти је и орган Републике Србије, ау-

тономне покрајине, јединице локалне самоуправе и градске општине, установа, јавно предузеће и друго правно лице чији је оснивач или члан Република Србија, аутономна покрајина, јединица локалне самоуправе или градска општина.

Према Аутентичном тумачењу Народне Скупштине РС бр. 6 од 11. 2. 2021. године, одредба чл. 2. ст. 1. т. 3) Закона односи се и примењује на лица која су непосредно бирања од стране грађана и лица која бира, поставља или именује Народна скупштина, председник Републике, Врховни касациони суд, Високи савет судства, Државно веће тужилаца, Влада Републике Србије, скупштина аутономне покрајине, влада аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе.

Према одредбама Закона о јавним предузећима:

- 1) председника и чланове надзорног одбора:
 - јавног предузећа чији је оснивач Република Србија именује Влада;
 - јавног предузећа чији је оснивач аутономна покрајина именује орган одређен статутом аутономне покрајине;
 - јавног предузећа чији је оснивач јединица локалне самоуправе именује орган одређен статутом јединице локалне самоуправе;
- 2) директора јавног предузећа:
 - чији је оснивач Република Србија именује Влада;
 - чији је оснивач аутономна покрајина именује орган одређен статутом аутономне покрајине;
 - чији је оснивач јединица локалне самоуправе именује орган одређен статутом јединице локалне самоуправе.

На основу Аутентичног тумачења и наведених одредби Закона може да се закључи да су сви наведени чланови надзорног одбора и директори јавних предузећа јавни функционери у смислу Закона и Правилника о поклонима јавних функционера.



Осим тога што се људска свест развијала и усложњавала развојем језика, унапређујући могућности споразумевања међу људима, развијала се и читава људска заједница, што је рађало потребу за увођењем реда у свакодневни живот на свима прихватљив, функционалан и разумљив начин. Тај ред постигао се устројавањем правила, односно закона, а закони свеукупно чине правни систем једне државе. Циљ ове рубрике је да укаже на то како језик и његове особености утичу на формулисање и касније тумачење законских норми, као и каква је улога вештачења заснованих на језику у истражним и судским процесима.

Улога полиграфа у форензичким анализама

Настанак и развој полиграфа, али и значај и улога полиграфских анализа приликом откривања осумњичених за одређено кривично дело представљени су кроз приказ специфичних случајева.

Када и зашто се користи полиграф у предистражном поступку

У претходних неколико текстова, објављених у овој рубрици у „Леге артису”, представљали смо методе којима се утврђује да ли неко говори истину, али и истраживања која су довела до утврђивања, потврђивања или оповргавања тих метода, баш због тога што је један од основних задатака форензичке лингвистике да утврди да ли је одређени писани или изговорени текст аутентичан, односно да идентификује његовог аутора, као и да анализира врсту речи, синтаксичке структуре, боју гласа, интонацију, акценат и сл., при чему смо се посебно бавили спектограмом. У том смислу, приликом испитивања која спроводи полиција, а затим и тужилаштво, када су осумњичени приведени или се испитују сведоци, као и касније на суду, неопходно је открити да ли испитаници говоре истину. Већ смо констатовали колико је знања, али и талента потребно за тако нешто, при чему није на одмет познавати и резултате поменутих истраживања.

Баш зато што је често од пресудне важности утврдити истинитост одређене изјаве,

своје напоре стручњаци из различитих области, па и форензички лингвисти, улагали су у откривање метода и средстава којима ће се постићи највећа прецизност и поткрепити закључци о аутентичности нечијих речи. Тако је настао и полиграф, о чијој су улози и значају расправе дуго вођене. И код нас се у последње време врло често помиње полиграф, па се и политичари често позивају на резултате таквих испитивања као валидан доказ својих тврђења, без јасне назнаке колико је у ствари уопште битан за кривични процес. Дакле, и у контексту форензичке лингвистике, али и истражног поступка уопште питање за законотворце и оне који законе спроводе јесте постоје ли случајеви у којима на исход кривичног процеса и мишљење форензичара, па и форензичара лингвисте може да утиче полиграф. С тим у складу, у наставку смо представили начин полиграфских испитивања код нас и у свету и на који начин је коришћење полиграфа регулисано и конкретне примере употребе, док ће конкретни прописи којима је све наведено регулисано уз још примера из праксе бити анализирани у наредном тексту у овом часопису.

ниједан законити доказ са степеном основа сумње који би потврдио наводе поднете кривичне пријаве.” Тужилаштво је додало и да су у предистражном поступку обављени разговори са Штајнфелд и Лечићем, прибављена копија њеног документарног филма „Зацели ме”, диск на ком је снимак оригиналног гласа особе из поменутог филма, као и медицинска документација о лечењу глумице. Чињеница је да су прикупљени докази захтевали и обраду од стране форензичара лингвисте, као и других форензичких стручњака, али на основу навода из медија и доступне документације не може да се закључи да ли су поменути стручњаци и у којој мери били укључени у истрагу.


Док је осумњичени Лечић тврдио да му је нанета ненадокнадива штета због хајке у медијима и пре него што је истражни поступак завршен, а суђење започело, што и јесте било тако, тужитељка Данијела Штајнфелд оценила је да је Тужилаштво под притиском насилника и да их се тужилац боји, што такође не може да се искључи с обзиром на стање у земљи.

Будућа истраживања и судбина полиграфа

Потрага за прецизнијим поступком откривања лажи се наставља. Многи мисле да ће са напретком технологије полиграфски тестови постати тачнији. Преглед Националног истраживачког савета САД, међутим, у супротности је са том идејом. У свом прегледу центар је приказао тачност одабраних полиграфских студија у односу на годину објављивања и да је технолошки напредак довео до повећане тачности, требало је да буде очигледан позитиван тренд у унапређењу полиграфских испитивања, што није случај²³. Као што је већ наведено, погрешни исходи полиграфских тестирања могу да буду резултат неуспешног интервјуа који претходи самом тесту, што је проблем који се не решава технолошки софистициранијим мерним уређајима. Другим речима, чак ни најпрецизнија машина не може да забележи потиснуто или одглумљено емоционално стање, што је навело поменути савет да закључи да већина

научних истраживања у домену психологије и физиологије даје мало основа да би полиграфски тест могао да има изузетно високу тачност. Међутим, чак и ако је тако, резултати истраживања у другим областима, као што је форензичка лингвистика, могу да допринесу провери и потврди резултата полиграфских тестирања, као и да само заједнички, уз са слушање обучених стручњака, могу да имају доказну вредност.

Релативно нове методе представљају мерења мождане активности, као што су функционална магнетна резонанца (тМРл) и електроенцефалографија (ЕЕГ), које директније утичу на процес обмане. Међутим, још се није показало да ЕЕГ надмашује једноставну и јефтинију меру проводљивости коже, док се за тМРл још није показало да је поуздано у стању чак и да открије превару у појединачним случајевима. Ипак, најмање две комерцијалне компаније нуде тестове детекције лажи засноване на фМРИ, а једна нуди тест детекције лажи заснован на ЕЕГ-у²⁴.

Чак и када се нове технологије покажу као веома прецизне, оне ће бити подвргнуте истим етичким и правним ограничењима као и тренутна полиграфска тестирања. Ипак, показује се да друге науке могу да понуде резултате који могу да утичу на унапређење полиграфа, па самим тим и резултата полиграфских тестирања, док у домену потврде тако добијених резултата важну улогу могу и морају да играју разне гране форензике, међу којима и форензичка лингвистика. 

Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

- ¹ <https://www.poligrafcentar.rs/pitanja-i-odgovori-2/>
- ² „Примена полиграфа као доказног средства у законодавству Републике Србије”, Драгана Лазић, у „Право – теорија и пракса”, број 10–12/2014, стр. 69–84.
- ³ Из Политикиног зајавника број 3331 из 2015.
- ⁴ „Lie detectors and the law: The use of the polygraph in Europe”, E. H. Meijer & P. J. van Koppen (2008), in: „Psychology and law: Bridging the gap”, D. Canter & R. Žukauskienė (Eds.), стр. 31–50.
- ⁵ Ибид.
- ⁶ „Примена полиграфа као доказног средства у законодавству Републике Србије”, Драгана Лазић, у „Право – теорија и пракса”, број 10–12/2014, стр. 69–84.
- ⁷ <https://www.poligrafcentar.rs/poligraf-ili-detektor-lazi/>

- ⁸ <https://elementarium.cpn.rs/eseji/kratka-istorija-laganja-od-odiseja-do-barona-minhauzena/>
- ⁹ Ибид.
- ¹⁰ „Примена полиграфа као доказног средства у законодавству Републике Србије”, Драгана Лазић, у „Право – теорија и пракса”, број 10–12/2014, стр. 69–84.
- ¹¹ Из Политикиног забавника број 3331 2015.
- ¹² <https://www.politika.rs/scc/clanak/475432/Uptrebna-vrednost-poligrafa-na-sudu>
- ¹³ „Lie detectors and the law: The use of the polygraph in Europe”, E. H. Meijer & P. J. van Koppen (2008), in: „Psychology and law: Bridging the gap”, D. Canter & R. Žukauskienė (Eds.), стр. 31–50.
- ¹⁴ Ибид.
- ¹⁵ Из Политикиног забавника број 3331 из 2015.
- ¹⁶ „Примена полиграфа као доказног средства у законодавству Републике Србије”, Драгана Лазић, у „Право – теорија и пракса”, број 10–12/2014, стр. 69–84.
- ¹⁷ Lie detectors and the law: The use of the polygraph in Europe”, E. H. Meijer & P. J. van Koppen (2008), in: „Psychology and law: Bridging the gap”, D. Canter & R. Žukauskienė (Eds.), стр. 31–50.
- ¹⁸ <https://checkmylists.com/society/criminals-who-passed-polygraph/>
- ¹⁹ „Lie detectors and the law: The use of the polygraph in Europe”, E. H. Meijer & P. J. van Koppen (2008), in: „Psychology and law: Bridging the gap”, D. Canter & R. Žukauskienė (Eds.), стр. 31–50.
- ²⁰ Ибид.
- ²¹ Ибид.
- ²² <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-57832349>
- ²³ „Lie detectors and the law: The use of the polygraph in Europe”, E. H. Meijer & P. J. van Koppen (2008), in: „Psychology and law: Bridging the gap”, D. Canter & R. Žukauskienė (Eds.), стр. 31–50.
- ²⁴ Ибид.

Календар важења њравних акаша

Прописи који одложено престају да важе или чија одложена примена почиње у наредном периоду

Пропис	Службени гласник	Датум примене
Уредба о начину и модалитетима израчунавања трошкова који су настали као директан резултат саобраћања воза	48/19, 149/20 и 102/21	примењује се од 10. 12. 2022.
Правилник о подацима о економичности потрошње горива и емисијама CO ₂ из нових путничких возила	107/22	примењује се од 25. 12. 2022.
Одлука о примени фактора пола у делатности осигурања	58/22	примењује се од 31. 12. 2022.
Уредба о изменама и допунама Уредбе о обележавању (маркирању) деривата нафте	115/22	примењује се од 1. 1. 2023.
Правилник о опреми под притиском	114/2021	примењује се од 1. 1. 2023.
Правилник о прегледима опреме под притиском током века употребе	114/2021	примењује се од 1. 1. 2023.
Закон о буџетској инспекцији	118/2021	примењује се од 1. 1. 2023.
Закон о културном наслеђу	129/21	примењује се од 5. 1. 2023.
Закон о тржишту капитала	129/21	примењује се од 6. 1. 2023.



Закони који регулишу односе унутар људске заједнице, која би требало да буде по мери сваког појединца, тичу се различитих сегмената свакодневног живота. Међу тим сегментима посебну улогу у очувању и усавршавању људске цивилизације имају изванредна дела људског духа по којима би се требало равнати, као што из оних негативних треба учити. У новој рубрици „Поводом...” бавићемо се баш тиме – значајним датумима, историјским преокретима, заслужним личностима и пресудним документима, као и њиховим утицајем на измене и усавршавање прописа.

Поводом Међународног дана цивилног ваздухопловства (7. 12) и Дана ратног ваздухопловства и ПВО Србије (24. 12)

Како су људи унапређивали свој сан о летењу, на који начин су ново превозно средство користили и којим прописима је у савременом свету и цивилно и војно ваздухопловство регулисано, представљено је у овом тексту.

Сан о летењу

Опрезним корацима по својој околини, а затим све даље, стрепећи и надајући се да је негде тамо трава зеленија, сунце топлије, а земља мекша, човек је освајао свет. Знатижеља је тражила више и даље, што ноге саме нису могле да издрже. Откриће точка омогућило је стварање првих превозних средстава, а напредак технике и технологије одвео је у конструкцију пароброда, железнице и на крају до освајања оног најважнијег – неба – авионима и хеликоптерима. Како је то објаснио Вилбур Рајт, конструктор и пилот првог практичног авиона уз брата Орвила, „жеља за летењем је идеја коју су нам пренели наши преци који су при својим напорним путовањима по беспутним земљама у праисторијским временима завидно посматрали птице које слободно лете свемиром, пуном брзином, изнад свих препрека, на бесконачном ауто-путу од ваздуха.”

Ко високо лети, ниско пада

На монументалним сликарским платнима фокусирано око и рука славних

уметника покушавали су да ухвате разлог стрмоглавог пада Икаровог, који вековима опомиње претерану људску радозналост. Слава вештог уметника и мајстора Дедала, чије име значи „лукав”, ширила се Атином, а и шире, па је због тога Минос, моћни краљ Крита, затражио од њега да сагради лавиринт у ком ће затворити Минотаура, човека са главом бика који се хранио људским месом. Дедал је повео сина Икара са собом и саградио толико необичну палату, са много дворана, степеништа, пролаза, ходника, подрума итд., да ни сам није могао да пронађе излаз. Међутим, по завршетку радова краљ Минос није имао намеру да допусти Дедалу да оде како би сачувао тајну о Лавиринту, па је наредио је да га заједно са Икаром затворе. Очекујући да их Минотаур кад-тад нападне, Дедал и Икар су свесрдно тражили излаз. Неке одаје нису имале таваницу, па је Дедал посматрао лет птица и дошао на идеју да направи крила. Упозорио је Икара да не лети превисоко јер ће Сунце отопити восак којим је спојио перје, али ни ниско јер ће му морска пена натопити крила. Полетели су заједно, али је Икар почео да се успи-

неколико жалби донели коначну одлуку. Исто тако, иако многе авио-компаније имају продужетке појасева, један Американац избачен је са лета *American Airlines*-а јер се човек са седишта поред жалио. Чак се препоручује да крупнији људи купе два седишта, али то тешко да је идеалан (или поштен) сценарио.

2. Људски остаци су технички дозвољени у ручном пртљагу. Одавно је дозвољено да свако своје преминуле вољене понесе са собом у авион све док су кремирани и у одговарајућој посуди (урни) јер неке авио-компаније (као што је Делта) то дозвољавају, али исто тако земни остаци могу да се понесу и као ручни пртљаг, па постоје чак и привремене урне за ту намену.

3. Стјуардесе не смеју некога да прогласе мртвим. Иако се то се не дешава често, али било је инцидената у којима су људи преминули усред лета, при чему, иако је особа евидентно мртва, стјуардеса не сме да је прогласи мртвом из правних разлога. Једино што може и сме да се учини је да се леш премести или у празан ред, или у прошлости, у тоалет. Наравно, у хитним случајевима биће позвани лекар, медицинска сестра или здравствени радник.

4. Уредбом Велике Британије о великој електроници на одређеним летовима из 2017. године било је забрањено унети било који електронски уређај који је већи од 16 к 9,3 к 1,5 цм на летове из Уједињеног Краљевства у Турску, Либан, Египат, Саудијску Арабију, Јордан и Тунис. Упркос томе што је 2013. године већина летова широм света дозвољавала велику електронику у авионима, та забрана у једном тренутку постојала је и у САД.

5. Мушке стјуардесе не могу да се шминкају. Сигурно је свима познато да су од првог званичног комерцијалног лета стјуардесе

морале да буду беспрекорно обучене, са многим захтевима за изглед, начин облачења и понашања, али иако су људи постали много отворенији, мушким стјуардесама ипак није дозвољено да се шминкају, док је за жене то обавезно.

Закључак

Чини се да је сан о освајању неба достигао свој врхунац јер га свакодневно пресеца хиљаду трагова путничких авиона и војних летелица, надамо се без потребе да заиста буду употребљене, али и приватних цетова који пружају врхунски луксуз својим малобројним корисницима. Осим тога, одавно се отишло и много даље – у свемир и одавно се најмоћнији надмећу за превласт у тим непрегледним даљинама. Чини се да је од првобитног сна да се свим људима олакша савладавање хиљада километара, а тиме и знатно побољшају услови живота, дошло, као и врло често у свим другим сегментима, до задовољавања хирова и бесова најмоћнијих и најбогатијих. Како је један новинар истакао, на самит о прекомерном загађењу и уништењу планете најмоћнији су дошли својим млазњацима којима се вишеструко загађује природа. Ипак, сањара још увек има, а од њих зависи будућност јер све што смо претходно навели сведочи у прилог томе. Не новац, него замисли и невероватна посвећеност појединаца довели су до тога да човеку израсту крила, а, како каже аутор најдивније књиге о детињству „Петар Пан” Џејмс Метју Бари „**оног тренутка када посумњате да можете да летите, заувек престанете да можете то да радите**”. У овом случају то више неће бити сан о освајању неба, него сан о очувању планете.



Приредила: **Милица Радованчев**, лектор

Ендноте

¹ <http://www.planeta.rs/50/17noveknjige.htm>

² <https://www.zis.gov.rs/prava/patenti/pronalazaci/ognjeslav-kostovic/>

³ <https://biblioteka.cuprija.rs/istorijska-citanka/danica-tomic>

⁴ <https://www.icao.int/Pages/default.aspx>

⁵ <https://www.icao.int/publications/pages/doc7300.aspx>

⁶ <https://www.atag.org/our-activities/social-and-economic-benefits-of-aviation.html>

⁷ <https://lawexplores.com/international-aviation-law/>

⁸ https://www.vs.rs/sr_lat/jedinice/vojska-srbije/ratno-vazduhoplovstvo-i-pvo

⁹ https://cad.gov.rs/strana/16451/%D0%9E-%D0%B4%D0%B8%D1%80%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0%D1%82%D1%83_

¹⁰ <https://www.thetravel.com/airline-rules-regulations-weird-crazy/>

ИЗДАЈАМО ЗНАЧАЈНЕ ПРОПИСЕ КОЈИ СУ ДОНЕТИ ИЗМЕЂУ ДВА БРОЈА...

РАДНИ ОДНОСИ, ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

- Решење о утврђивању обрачунског износа просечне годишње зараде за осигуранике који остварују право у октобру 2022. године („Сл. гласник РС” бр. 123/2022 од 4. 11. 2022)
- Посебан колективни уговор о изменама и допунама Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Сл. гласник РС” бр. 123/2022 од 4. 11. 2022)
- Закон о допуни Закона о пензијском и инвалидском осигурању („Сл. гласник РС” бр. 125/2022 од 12. 11. 2022)
- Решење о утврђивању висине накнаде погребних трошкова за кориснике пензија почев од новембра 2022. године („Сл. гласник РС” бр. 127/2022 од 18. 11. 2022)
- Решење о вредности општег бода почев од новембра 2022. године („Сл. гласник РС” бр. 127/2022 од 18. 11. 2022)

ЗДРАВСТВО

- Правилник о изменама Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 123/2022 од 4. 11. 2022)
- Одлука о изменама Финансијског плана Републичког фонда за здравствено осигурање за 2022. годину („Сл. гласник РС” бр. 125/2022 од 12. 11. 2022)
- Правилник о допунама Правилника о садржају и обиму права на здравствену заштиту из обавезног здравственог осигурања и о партиципацији за 2022. годину („Сл. гласник РС” бр. 127/2022 од 18. 11. 2022)
- Правилник о изменама и допунама Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања („Сл. гласник РС” бр. 127/2022 од 18. 11. 2022)

- Правилник о изменама и допунама Правилника о ценама здравствених услуга на секундарном и терцијарном нивоу здравствене заштите („Сл. гласник РС” бр. 128/2022 од 22. 11. 2022)

ПОЉОПРИВРЕДА

- Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма финансијске подршке пољопривредним произвођачима сунцокрета рода 2022. године („Сл. гласник РС” бр. 123/2022 од 4. 11. 2022)
- Уредба о финансијској подршци пољопривредним произвођачима шећерне репе рода 2023. године („Сл. гласник РС” бр. 123/2022 од 4. 11. 2022)
- Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма финансијске подршке пољопривредним произвођачима сунцокрета рода 2022. године („Сл. гласник РС” бр. 126/2022 од 17. 11. 2022)
- Уредба о измени Уредбе о утврђивању Програма доделе бесповратних средстава за куповину сеоске куће са окућницом на територији Републике Србије за 2022. годину („Сл. гласник РС” бр. 126/2022 од 17. 11. 2022)
- Уредба о изменама и допуни Уредбе о расподелу подстицаја у пољопривреди и руралном развоју у 2022. години („Сл. гласник РС” бр. 126/2022 од 17. 11. 2022)
- Правилник о допуни Правилника о условима и начину остваривања права на кредитну подршку („Сл. гласник РС” бр. 127/2022 од 18. 11. 2022)

- Правилник о измени Правилника о максималним концентрацијама одређених контаминената у храни („Сл. гласник РС” бр. 127/2022 од 18. 11. 2022)

ТРГОВИНА ЖИВОТНИМ НАМИРНИЦАМА

- Уредба о изменама Уредбе о ограничењу висине цена основних животних намирница („Сл. гласник РС” бр. 121/2022 од 31. 10. 2022)

С НАМА НЕМА ЛУТАЊА!



ВИНГ-ПРО

ПРОПИСИ.НЕТ
ЕЛЕКТРОНСКО ПРАВНО ИЗДАЊЕ





Пословни саветник – штампани часопис:
САВЕТОДАВНИ ЧАСОПИС ИЗ ОБЛАСТИ ФИНАНСИЈА



Јавне набавке и буџети

Грађанско право

Кривично право

Управно право

Привредно право

Радно право

Унакрсни поглед